

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในด้านวัตถุประสงค์ของการใช้ แหล่งสารสนเทศที่ใช้ วิธีการเข้าถึง รูปแบบการใช้ สาขาวิชา ความถี่ ช่วงเวลาที่ใช้ ผลสำเร็จในการใช้ และระยะเวลาที่ได้รับผล รวมทั้งศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของบรรณารักษิ์ในการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยการวิจัยครั้งนี้สมมุติฐาน คือ

1. บรรณารักษิ์ที่ใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุดส่วนใหญ่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบเลขหมู่หนังสือ และรายละเอียดทางบรรณานุกรม โดยใช้ชื่อเรื่องเป็นคำค้นในการเข้าถึงรายการห้องสมุดมากกว่าคำค้นอื่นๆ
2. บรรณารักษิ์ที่ใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุดส่วนใหญ่ประสบผลสำเร็จในการค้นพบรายการหนังสือที่ต้องการ มากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์
3. ปัญหาที่บรรณารักษิ์ซึ่งใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุดส่วนใหญ่ประสบคือ การติดต่อเข้าสู่ระบบไม่สะดวกในช่วงเวลาที่มีผู้ใช้มาก และการขาดความชำนาญในการใช้ระบบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งได้ส่งไปยังบรรณารักษิ์งานทำรายการในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 121 คน จากมหาวิทยาลัยส่วนกลาง 10 สถาบัน และมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค 7 สถาบัน รวม 17 สถาบัน 49 ห้องสมุด โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 104 ฉบับ (ร้อยละ 85.95 ของแบบสอบถามที่ส่งทั้งหมด) ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลเบื้องต้นของห้องสมุด

ในการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตของห้องสมุด ห้องสมุดส่วนใหญ่เชื่อมต่อเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตโดยผ่านประตูทางออก (Gateway) ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ร้อยละ 54.55) รองลงมาคือ เชื่อมต่อเข้ากับศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) (ร้อยละ 45.45) และเมื่อจำแนกตามกลุ่มห้องสมุดพบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลางส่วนใหญ่เชื่อมต่อเข้ากับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ร้อยละ 70.59) รองลงมาคือ เชื่อมต่อเข้ากับศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (ร้อยละ 29.41) ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคทุกแห่ง เชื่อมต่อเข้ากับศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ

สำหรับวิธีการเชื่อมต่อเข้าสู่อินเทอร์เน็ต พบว่าห้องสมุดส่วนใหญ่ใช้วิธีการเชื่อมต่อเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ต โดยผ่านศูนย์คอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 50.98) รองลงมาคือ ใช้อินเทอร์เน็ตโดยผ่านทาง Gateway โดยตรงและวิธีใช้โมเด็มผ่านสายโทรศัพท์แล้วเชื่อมต่อเข้ากับศูนย์คอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 19.61) เมื่อจำแนกตามกลุ่มห้องสมุด พบว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลางส่วนใหญ่ ใช้วิธีการเชื่อมต่อเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตโดยผ่านศูนย์คอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 55.26) รองลงมาคือ ใช้อินเทอร์เน็ตผ่านทาง Gateway โดยตรงและวิธีใช้โมเด็มผ่านสายโทรศัพท์แล้วเชื่อมต่อเข้ากับศูนย์คอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 18.42) ขณะที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค ใช้วิธีการเชื่อมต่อเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตผ่านศูนย์คอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยจำนวนสูงสุด (ร้อยละ 38.46) รองลงมาคือ ใช้อินเทอร์เน็ตผ่าน Gateway โดยตรงและวิธีใช้โมเด็มผ่านสายโทรศัพท์แล้วเชื่อมต่อเข้ากับศูนย์คอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 23.08)

โปรแกรมที่ใช้งานบนอินเทอร์เน็ตที่ห้องสมุดส่วนใหญ่ใช้คือ โปรแกรม Netscape Navigator (ร้อยละ 85.29) รองลงมาคือ โปรแกรม UNIX (ร้อยละ 80.39) และเครื่องมือช่วยค้น (Search engine) Yahoo (ร้อยละ 59.60) ตามลำดับ และเมื่อจำแนกตามกลุ่มห้องสมุดแล้วพบว่าทั้งห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้ผลการวิจัยสอดคล้องกับภาพรวม

จำนวนหนังสือภาษาต่างประเทศที่ห้องสมุดจัดหาในแต่ละปี พบว่าจากจำนวนหนังสือภาษาต่างประเทศที่ห้องสมุดจัดหาทั้งหมด 37,166 ชื่อเรื่อง โดยเฉลี่ยแล้วห้องสมุดจัดหา

แห่งละ 1,199 ชื่อเรื่อง และห้องสมุดที่จัดหาหนังสือภาษาต่างประเทศจำนวนสูงสุด คือ สำนักบรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จำนวน 4,050 ชื่อเรื่อง และห้องสมุดที่จัดหาหนังสือภาษาต่างประเทศจำนวนต่ำสุดคือ ห้องสมุดคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 40 ชื่อเรื่อง เมื่อจำแนกตามกลุ่มห้องสมุด ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลางที่จัดหาหนังสือภาษาต่างประเทศจำนวนสูงสุดคือ สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จำนวน 2,500 ชื่อเรื่อง และห้องสมุดที่จัดหาหนังสือภาษาต่างประเทศจำนวนต่ำสุดคือ ห้องสมุดคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคที่จัดหาหนังสือภาษาต่างประเทศจำนวนสูงสุดคือ สำนักบรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จำนวน 4,050 ชื่อเรื่อง ส่วนห้องสมุดที่จัดหาหนังสือภาษาต่างประเทศจำนวนต่ำสุดคือ ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 300 ชื่อเรื่อง

2. สภาพการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุด

จากผลการวิจัยในด้านวัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ตของบรรณารักษ์งานทำรายการในห้องสมุด พบว่าบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อตรวจสอบเลขหมู่หนังสือ (ร้อยละ 91.35) รองลงมาคือ ใช้เพื่อกำหนดหัวเรื่อง (ร้อยละ 88.46) และใช้เพื่อตรวจสอบรายละเอียดทางบรรณานุกรม (ร้อยละ 87.50) ตามลำดับ และเมื่อจำแนกตามกลุ่มห้องสมุดพบว่า บรรณารักษ์งานทำรายการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลาง ส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อตรวจสอบเลขหมู่หนังสือ (ร้อยละ 98.46) รองลงมาคือ ใช้เพื่อกำหนดหัวเรื่อง (ร้อยละ 95.38) และใช้เพื่อตรวจสอบรายละเอียดทางบรรณานุกรม (ร้อยละ 87.69) ตามลำดับ ส่วนบรรณารักษ์งานทำรายการห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค ส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อตรวจสอบรายละเอียดทางบรรณานุกรม (ร้อยละ 87.15) ใช้เพื่อตรวจสอบเลขหมู่หนังสือ (ร้อยละ 79.49) และใช้เพื่อกำหนดหัวเรื่อง (ร้อยละ 76.92) ตามลำดับ

ส่วนแหล่งสารนิเทศในต่างประเทศที่บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ใช้ค้นรายการหนังสือคือ OhioLink (ร้อยละ 82.69) รองลงมาคือ Library of Congress (ร้อยละ 68.27) ซึ่งเมื่อจำแนกตามกลุ่มห้องสมุดพบว่าบรรณารักษ์ทั้งห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลางและส่วนภูมิภาคใช้แหล่งสารนิเทศเช่นเดียวกับผลโดยรวม สำหรับแหล่งสารนิเทศภายในประเทศที่บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ใช้ค้นรายการหนังสือ คือ เครือข่ายระบบห้องสมุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ร้อยละ 87.76) รองลงมาคือ ระบบ OPAC ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ร้อยละ 48.98) และระบบ OPAC ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ร้อยละ 44.90) แต่เมื่อจำแนกตามกลุ่มห้องสมุดพบว่า

บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลางส่วนใหญ่ค้นรายการหนังสือจากเครือข่ายระบบห้องสมุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ร้อยละ 96.72) รองลงมาคือ ระบบ OPAC ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ร้อยละ 34.43) และระบบ OPAC ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ร้อยละ 29.51) ขณะที่บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค ส่วนใหญ่ค้นรายการหนังสือจากระบบ OPAC ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ร้อยละ 81.08) รองลงมาคือ เครือข่ายระบบห้องสมุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ร้อยละ 72.97) และระบบ OPAC ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ร้อยละ 32.16) ตามลำดับ

นอกจากแหล่งสารนิเทศภายในประเทศที่บรรณารักษ์ใช้ค้นรายการหนังสือจากที่ระบุในแบบสอบถามแล้ว ยังมีแหล่งสารนิเทศอื่นๆ ที่บรรณารักษ์ระบุเพิ่มเติม โดยแหล่งสารนิเทศที่บรรณารักษ์ใช้ค้นรายการหนังสือจำนวนสูงสุด คือ ระบบ OPAC ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ร้อยละ 17.35) รองลงมาคือ ระบบ OPAC ของมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระ (ร้อยละ 14.29) และระบบ OPAC ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (ร้อยละ 11.22) แต่เมื่อจำแนกตามกลุ่มห้องสมุดแล้ว พบว่าแหล่งสารนิเทศที่บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลางใช้ค้นรายการหนังสือจำนวนสูงสุด คือ ระบบ OPAC ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ร้อยละ 18.03) รองลงมาคือ ระบบ OPAC ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (ร้อยละ 9.84) ส่วนบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค ค้นรายการหนังสือจากระบบ OPAC ของมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระ จำนวนสูงสุด (ร้อยละ 24.32) รองลงมาคือ ระบบ OPAC ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ร้อยละ 16.22) และระบบ OPAC ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (ร้อยละ 13.51) ตามลำดับ

ส่วนผลการวิจัยในด้านบริการที่ใช้บนอินเทอร์เน็ต พบว่าบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ใช้บริการเข้าใช้เครื่องระยะไกลโดยใช้โปรแกรม Telnet (ร้อยละ 91.84) รองลงมาคือ บริการสืบค้นข้อมูลโดยใช้ World Wide Web (ร้อยละ 36.73) และบริการเข้าใช้เครื่องระยะไกลโดยใช้โปรแกรม Hytelnet (ร้อยละ 28.57) ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามกลุ่มห้องสมุดแล้วพบว่า ผลที่ได้จากบรรณารักษ์ทั้ง 2 กลุ่มสอดคล้องกับผลโดยรวม สำหรับวิธีการเข้าถึงเครื่องระยะไกลด้วยโปรแกรม Telnet บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ใช้วิธีการเข้าถึงโดยผ่าน IP Address (ร้อยละ 80.90) ขณะที่เข้าถึงโดยใช้ Domain Name ร้อยละ 71.91

ในการค้นรายการหนังสือของบรรณารักษ์งานทำรายการพบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ใช้ชื่อเรื่องเป็นคำค้น (ร้อยละ 96.15) รองลงมาคือ ใช้ชื่อผู้แต่งเป็นคำค้น (ร้อยละ 90.38)

และใช้หัวเรื่องเป็นคำค้น (ร้อยละ 60.58) ตามลำดับ และเมื่อจำแนกตามกลุ่มห้องสมุดพบว่า บรรณารักษ์ทั้ง 2 กลุ่มใช้คำค้นไม่ต่างกับภาพรวม ส่วนรูปแบบในการสืบค้นข้อมูลพบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ได้รับรูปแบบผลการค้นด้วยวิธีพิมพ์ผลการค้นออกเป็นเอกสาร (print out) (ร้อยละ 70.87) รองลงมาคือ คัดลอกข้อมูลด้วยมือ (ร้อยละ 67.96) และถ่ายโอนข้อมูลเข้าสู่เครื่องคอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 17.48) เมื่อจำแนกตามกลุ่มห้องสมุดพบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลางส่วนใหญ่ได้รับผลการค้นเป็นเอกสาร (ร้อยละ 79.69) ขณะที่บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคส่วนใหญ่ใช้วิธีคัดลอกข้อมูลด้วยมือ (ร้อยละ 71.79)

สำหรับสาขาวิชาที่บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ใช้ค้นรายการหนังสือผ่านอินเทอร์เน็ตคือ สาขาเทคโนโลยี (ร้อยละ 70.19) รองลงมามีจำนวนเท่ากัน 2 สาขาคือ สาขาสังคมศาสตร์และสาขาวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 69.23) สาขาแพทยศาสตร์ (ร้อยละ 62.50) สาขาบรรณารักษศาสตร์ (ร้อยละ 56.73) และสาขาการศึกษา (ร้อยละ 53.85) ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามกลุ่มห้องสมุดพบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลาง ส่วนใหญ่ค้นรายการหนังสือในสาขาสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 75.38) รองลงมาคือ สาขาเทคโนโลยี (ร้อยละ 67.69) สาขาวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 63.08) สาขาแพทยศาสตร์ (ร้อยละ 56.92) สาขาการศึกษา (ร้อยละ 53.85) และสาขามหาวิทยาลัย (ร้อยละ 52.31) ส่วนบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค ส่วนใหญ่ค้นรายการหนังสือในสาขาวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 79.49) รองลงมาคือ สาขาเทคโนโลยี (ร้อยละ 74.36) สาขาแพทยศาสตร์ (ร้อยละ 71.79) สาขาเกษตรศาสตร์และสาขามหาวิทยาลัย (ร้อยละ 64.10) สาขาสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 58.97) สาขาการศึกษาและสาขาภาษาและวรรณคดีคลาสสิก มีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 53.85) ตามลำดับ

จากผลการวิจัยในด้านความถี่ในการใช้ พบว่าบรรณารักษ์งานทำรายการในห้องสมุดใช้อินเทอร์เน็ตทุกวันในการค้นรายการหนังสือจำนวนสูงสุด (ร้อยละ 35.58) รองลงมาคือ ใช้มากกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 33.65) และใช้สัปดาห์ละครั้ง (ร้อยละ 10.58) ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามกลุ่มห้องสมุด พบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลางใช้อินเทอร์เน็ตทุกวัน (ร้อยละ 43.08) เช่นเดียวกับผลโดยรวม ขณะที่บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค ใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์จำนวนสูงสุด (ร้อยละ 33.33) สำหรับช่วงเวลาที่บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตค้นรายการหนังสือคือ เวลา 8.00 -11.00 น. (ร้อยละ 68.93) รองลงมาคือ เวลา 14.00-17.00 น. (ร้อยละ 45.63) และเวลา 11.00-14.00 น. (ร้อยละ 42.72) ตามลำดับ ซึ่งเมื่อจำแนกตามกลุ่มห้องสมุดพบว่า ทั้งบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลาง

และส่วนภูมิภาคส่วนใหญ่ค้นรายการหนังสือในเวลา 8.00-11.00 น. เช่นกัน (ร้อยละ 71.88 และ ร้อยละ 64.10) ส่วนรองลงมาทั้ง 2 กลุ่มใช้เวลาตรงกันกับภาพรวม

ในด้านระยะเวลาที่ได้รับผลการค้น พบว่าบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการได้รับผลการค้นแต่ละรายการ 1-5 นาที (ร้อยละ 58.65) รองลงมาคือ 6-10 นาที (ร้อยละ 19.23) และใช้เวลามากกว่า 30 นาทีขึ้นไป (ร้อยละ 9.62) ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามกลุ่มห้องสมุด ทั้งบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวนสูงสุดใช้เวลาในการได้รับผลการค้นแต่ละรายการ 1-5 นาที (ร้อยละ 69.33 และร้อยละ 41.03) เช่นเดียวกับผลโดยรวม

สำหรับอัตราการประสบผลสำเร็จของบรรณารักษ์ในการค้นรายการหนังสือทางอินเทอร์เน็ตพบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ประสบผลสำเร็จในการค้นมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ (ร้อยละ 50.96) รองลงมาคือ มากกว่า 70 เปอร์เซ็นต์ (ร้อยละ 34.62) และ 90 เปอร์เซ็นต์ (ร้อยละ 9.62) ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามกลุ่มห้องสมุด บรรณารักษ์ทั้ง 2 กลุ่มส่วนใหญ่ประสบผลสำเร็จในการค้น มากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ (ร้อยละ 50.77 และร้อยละ 51.28) เช่นเดียวกับผลโดยรวม

3. ปัญหาในการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุด

จากผลการวิจัยด้านปัญหาในการใช้อินเทอร์เน็ตของบรรณารักษ์ พบว่ามีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2.57) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยรวม พบว่ามีปัญหาด้านเทคนิคของระบบในระดับน้อย (2.48) ส่วนปัญหาด้านการใช้ระบบและด้านผู้ใช้ระบบมีปัญหอยู่ในระดับปานกลาง (2.57 และ 2.64) และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านเป็นรายข้อได้ผลสรุปดังนี้

3.1 ปัญหาด้านเทคนิคของระบบ

จากผลการวิจัยพบว่า บรรณารักษ์ปัญหาทางด้านเทคนิคโดยรวมอยู่ในระดับน้อย แต่ปัญหาที่พบสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง คือ วงจรเช่า (leased line) ที่ใช้เชื่อมต่อกับ Gateway มีความเร็วในการส่งข้อมูลต่ำ (3.06) ส่วนปัญหารองลงมาได้แก่ จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้ไม่เพียงพอ (3.03) ระบบขัดข้องบ่อยเนื่องจากไฟฟ้าดับหรือมีปัญหาจากทาง Gateway (2.75) ซึ่งปัญหาดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามกลุ่มห้องสมุดแล้ว พบว่าบรรณารักษ์ทั้ง 2 กลุ่มมีปัญหาดังกล่าวในระดับปานกลางทั้งหมด ส่วนปัญหาด้านเทคนิคในระดับน้อย ได้แก่ จำนวนหมายเลขโทรศัพท์ที่ใช้มีน้อย และโมเด็มที่ห้องสมุดใช้มีความเร็วในการส่งข้อมูลต่ำ (2.44) จำนวนโมเด็มที่ใช้มีน้อย (2.18) ห้องสมุดใช้ชุดรับจอภาพ (Terminal

emulation) คนละชนิดกับระบบห้องสมุดที่เข้าไปใช้ (2.03) และซอฟต์แวร์ที่ห้องสมุดใช้ในการสื่อสารบนระบบอินเทอร์เน็ตไม่สามารถเชื่อมโยงกับระบบห้องสมุดอื่นได้ (1.88) ซึ่งปัญหาดังกล่าว บรรณารักษ์ทั้ง 2 กลุ่มมีปัญหาในระดับเดียวกัน ยกเว้นปัญหาโมเด็มที่ห้องสมุดใช้มีความเร็วในการส่งข้อมูลต่ำ ที่บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลางมีปัญหาในระดับน้อย (2.28) ขณะที่บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค มีปัญหาในระดับปานกลาง (2.70)

3.2 ปัญหาด้านการใช้ระบบ

เมื่อพิจารณาปัญหาโดยรวมทั้ง 3 ด้านของปัญหาด้านการใช้ระบบ คือ การเข้าถึง การสืบค้น และการแสดงผล พบว่ามีบรรณารักษ์ปัญหาในระดับปานกลาง (2.57) ซึ่งสามารถสรุปปัญหาเป็นรายด้านดังนี้

3.2.1 การเข้าถึง พบว่าบรรณารักษ์มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2.94) เมื่อจำแนกในแต่ละกลุ่ม พบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีปัญหาในระดับปานกลางทั้ง 2 กลุ่ม (2.93 และ 2.94) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาที่พบสูงสุดในระดับปานกลางได้แก่ ไม่สามารถเข้าสู่ระบบบางแห่งได้ เนื่องจากมีผู้ใช้ในช่วงเวลานั้นมาก (3.30) รองลงมาคือ สามารถเข้าสู่ระบบได้ แต่ต้องใช้เวลาานาน (3.16) การเข้าสู่ระบบห้องสมุดบางแห่งมีการจำกัดเวลาในการใช้ (Time out) (3.07) และไม่สามารถเข้าสู่ระบบได้ เนื่องจากต้องมีรหัสผ่าน (Password) และ User ID. (2.83) ซึ่งปัญหาในข้อดังกล่าว ทั้งบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีปัญหาในระดับปานกลางเช่นกัน ส่วนปัญหาที่พบในระดับน้อยคือ คำสั่งที่ใช้ในการ log on, log off เข้าสู่ระบบห้องสมุดในบางระบบมีความยุ่งยากซับซ้อน (2.29) ซึ่งบรรณารักษ์ทั้ง 2 กลุ่ม มีปัญหาในระดับน้อยเช่นกัน

3.2.2 การสืบค้น บรรณารักษ์มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย (2.31) เมื่อพิจารณาในบรรณารักษ์แต่ละกลุ่มพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 2 กลุ่ม (2.31 และ 2.30) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีปัญหาในระดับน้อยเกือบทุกข้อ ยกเว้นปัญหาคำอธิบายวิธีการใช้ในบางระบบไม่ชัดเจน ที่มีปัญหาในระดับปานกลาง และเป็นปัญหาที่พบสูงสุด (2.51) ส่วนปัญหาที่พบรองลงมา ได้แก่ วิธีการใช้ในแต่ละระบบมีความยุ่งยากใช้ไม่สะดวก (2.41) ไม่มีคำอธิบาย Code หรือตัวย่อต่างๆที่ใช้ในระบบ (2.33) คำสั่ง (Command language) ที่ใช้ในระบบแตกต่างจากระบบที่เคยใช้ (2.32) ไม่มีคำแนะนำในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง (Help) (2.29) เป็นต้น ซึ่งเมื่อจำแนกตามกลุ่มแล้ว ทั้งบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีปัญหาดังกล่าวในระดับน้อยทั้งหมด

3.2.3 การแสดงผล บรรณารักษ์มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2.60) และเมื่อจำแนกตามกลุ่ม พบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลางมีปัญหาใน

ระดับน้อย (2.31) ขณะที่บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค มีปัญหาในระดับปานกลาง (2.70) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาที่พบสูงสุดซึ่งอยู่ในระดับปานกลางคือ การแสดงผลบนหน้าจอแสดงผลได้ช้า บางครั้งมีการค้างหน้าจอ (3.24) รองลงมาคือ ระบบที่เข้าไปใช้ไม่สามารถถ่ายโอนข้อมูลมายังห้องสมุดได้ (3.12) ใช้เวลานานในการรอผลการค้น (3.09) ค้นไม่พบรายการที่ต้องการ (2.88) รายละเอียดทางบรรณานุกรมของหนังสือบางรายการที่พบขาดข้อมูลสำคัญบางอย่าง เช่น ชาติเลขหมู่หนังสือ (2.75) และการแสดงผลบนหน้าจอมีการจัดรูปแบบที่รบกวนสายตาผู้ใช้ และมีข้อมูลที่เป็นขยะมาก (2.70) ซึ่งปัญหาดังกล่าวพบว่า บรรณารักษ์ทั้ง 2 กลุ่มมีปัญหาในระดับปานกลางเช่นกัน ยกเว้นปัญหาไม่มีคำสั่งที่ใช้ในการสั่งพิมพ์ (print) ที่บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลาง มีปัญหาในระดับน้อย (2.33) ต่างจากบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค ที่มีปัญหาในระดับปานกลาง (2.82) ส่วนปัญหาการแสดงผลที่พบในระดับน้อย ได้แก่ รายละเอียดที่ได้จากการค้นไม่ตรงตามความต้องการ (2.44) รายการหนังสือที่ค้นพบบนระบบยังไม่มี ความทันสมัยเพียงพอ (2.32) รายละเอียดที่แสดงผลบนหน้าจอบางรายการไม่ถูกต้อง เช่น ให้เลขหมู่หรือหัวเรื่องไม่ถูกต้อง (2.25) เป็นต้น

3.3 ปัญหาด้านผู้ใช้ระบบ

เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า บรรณารักษ์มีปัญหาด้านผู้ใช้ระบบในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าบรรณารักษ์ประสบปัญหาสูงสุดคือ ไม่มีเวลาเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการใช้อินเทอร์เน็ต (2.98) รองลงมาคือขาดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญที่จะปรึกษาเมื่อเกิดปัญหา (2.84) ไม่ทราบแหล่งสารนิเทศที่สามารถเข้าไปใช้ในระบบได้ และไม่มีเวลาเพียงพอในการใช้อินเทอร์เน็ตช่วยในการปฏิบัติงาน (2.82) ไม่ได้ติดตามความก้าวหน้าในด้านระบบอินเทอร์เน็ตที่นำมาใช้ในงานห้องสมุด (2.80) มีอุปสรรคทางด้านภาษาต่างประเทศ (2.68) และปัญหาไม่ทราบวิธีการเข้าถึงในบางระบบ (2.67) ปัญหาดังกล่าวทั้งหมด บรรณารักษ์ทั้ง 2 กลุ่มมีปัญหาในระดับปานกลาง ยกเว้นปัญหาไม่คุ้นเคยกับวิธีการสืบค้นในบางระบบ (2.67) ที่บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลางมีปัญหาในระดับปานกลาง (2.82) ขณะที่บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคมีปัญหาในระดับน้อย (2.44) ส่วนปัญหาด้านผู้ใช้ระบบที่พบในระดับน้อย ได้แก่ ไม่ค่อยได้ใช้อินเทอร์เน็ต ทำให้ไม่มีความชำนาญในการใช้ (2.45) ซึ่งเมื่อจำแนกตามกลุ่มห้องสมุดพบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลางมีปัญหาในระดับน้อย (2.42) ขณะที่บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคมีปัญหาในระดับปานกลาง (2.50) ส่วนปัญหาไม่สันทัดในการใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เทคโนโลยีสมัยใหม่ และปัญหาผู้บริหารไม่สนับสนุนให้บรรณารักษ์ใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อช่วยในการปฏิบัติงานใน

ห้องสมุด พบว่าบรรณารักษ์มีปัญหาโดยรวมในระดับน้อย และเมื่อจำแนกตามกลุ่มพบว่า บรรณารักษ์ทั้ง 2 กลุ่มมีปัญหาในระดับน้อยเช่นกัน

ปัญหาอื่นๆที่บรรณารักษ์ประสบในการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุด ส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่พบในข้อคำถามซึ่งตั้งไว้ โดยปัญหาที่พบจำนวนมากที่สุดคือ การติดต่อเข้าสู่ระบบช้า และใช้เวลาในการรอผลการค้นนาน รวมทั้งปัญหาไม่พบข้อมูลที่ต้องการ (5 คน) ส่วนปัญหาอื่นๆที่พบได้แก่ ระบบขัดข้องบ่อยหรือเสียบ่อย (4 คน) เครื่องคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ (3 คน) ไม่มีเวลาศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต (3 คน) ปัญหาขาดความชำนาญและประสบการณ์ในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ (1 คน)

ส่วนข้อเสนอแนะในการใช้อินเทอร์เน็ตที่บรรณารักษ์ระบุไว้ มีทั้งข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับตัวบรรณารักษ์ เช่น ควรมีการฝึกอบรมบรรณารักษ์ให้มีความชำนาญในการใช้อินเทอร์เน็ต ควรศึกษาวิธีการใช้อินเทอร์เน็ตและควรรู้แหล่งที่จะเข้าไปค้นข้อมูลหลายๆแห่งในการใช้ค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต บรรณารักษ์ควรตรวจสอบข้อมูลก่อนนำไปใช้ รวมทั้งควรเพิ่มทักษะการอ่านภาษาอังกฤษให้ดีขึ้น สำหรับข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับทางด้านเทคนิค ได้แก่ ควรซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้งานอย่างเพียงพอ ควรเพิ่ม User license ของแต่ละห้องสมุดให้มากขึ้น ควรเพิ่ม Option ในการใช้งานในระบบห้องสมุด ควรมีคำอธิบายวิธีการใช้ คำแนะนำและคำอธิบายตัวอย่างต่างๆ รวมทั้งควรมีการเตรียมความพร้อมทางด้านเทคนิคเช่น Gateway และสายไฟ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผู้บริหาร ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้บรรณารักษ์ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อช่วยในงานทำรายการในห้องสมุด รวมทั้งควรมีการประสานงานกับห้องสมุดอื่นที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตในงานทำรายการ และมีการประสานงานกันในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นในการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการของห้องสมุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุด มีประเด็นสำคัญที่ควรจะนำมาอภิปรายดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นของห้องสมุด

การเชื่อมต่อเข้ากับระบบอินเทอร์เน็ตของห้องสมุด จากผลการวิจัยพบว่าห้องสมุดส่วนใหญ่เชื่อมต่อเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตโดยผ่านประตูทางออก (Gateway) ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งนี้เนื่องจากบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะต่างๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เฉพาะผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนถึง 23 แห่ง และใช้ Gateway ของมหาวิทยาลัยในการเชื่อมต่อเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ต ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค ส่วนใหญ่เชื่อมต่อเข้ากับศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ เพราะเป็นศูนย์บริการอินเทอร์เน็ตแห่งใหญ่ที่ใช้เชื่อมต่อระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐภายในประเทศ และเป็นแหล่งที่ให้เงินทุนอุดหนุนในการใช้อินเทอร์เน็ตแก่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค ในด้านอุปกรณ์และค่าเช่าวงจรสื่อสาร นับตั้งแต่ก่อตั้งเครือข่ายไทยสารในระยะแรก เมื่อต้น พ.ศ. 2535 (ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ , 2537 : 22)

วิธีการเชื่อมต่อเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ต จากผลการวิจัยพบว่าห้องสมุดส่วนใหญ่เชื่อมต่อเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตโดยผ่านศูนย์คอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งจะมีศูนย์คอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัย ที่ทำหน้าที่ดูแลระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ภายในสถาบันของตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วศูนย์คอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยต่างๆ จะทำหน้าที่เป็น host ของมหาวิทยาลัย เพื่อเชื่อมต่อเข้ากับอินเทอร์เน็ตอีกทีหนึ่ง จากผลการวิจัยจะเห็นว่าในกลุ่มห้องสมุดมหาวิทยาลัยทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ล้วนใช้วิธีการเชื่อมต่อเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตโดยผ่านศูนย์คอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยเป็นส่วนใหญ่ทั้งสิ้น แต่ก็มีห้องสมุดบางแห่งที่ใช้วิธีการเชื่อมต่อเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ต โดยผ่าน Gateway โดยตรง ซึ่งหมายถึงว่าห้องสมุดแห่งนั้นอาจทำหน้าที่เป็น host หลักของมหาวิทยาลัยในการเชื่อมต่อเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ยังมีห้องสมุดบางแห่งที่ใช้โมเด็มหมายเลขโทรศัพท์เพื่อเชื่อมต่อเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ต และบางแห่งใช้วิธีการเชื่อมต่อถึง 2 วิธี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะใช้วิธีเชื่อมโยงเข้ากับศูนย์คอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยของตนด้วย และห้องสมุดมีอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสารพร้อม เช่น โมเด็ม หรือสาย leased line ที่สามารถจะเชื่อมต่อเข้ากับระบบอินเทอร์เน็ตโดยตรงได้

โปรแกรมที่ใช้งานบนอินเทอร์เน็ตของห้องสมุด จากผลการวิจัยพบว่าห้องสมุดส่วนใหญ่ใช้โปรแกรม Netscape Navigator ในการใช้งานบนอินเทอร์เน็ต รองลงมาใช้โปรแกรม UNIX และเครื่องมือช่วยค้น (Search engine) Yahoo ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันห้องสมุดหลายแห่งมีการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในลักษณะ Graphic มากขึ้น และมีโปรแกรมหลายชนิดที่สามารถเชื่อมโยงเข้ากับบริการ World Wide Web ได้ ซึ่งสามารถให้ข้อมูลได้ทั้ง

อักขระ ภาพ และเสียง ขณะที่โปรแกรม UNIX สามารถใช้ได้จำกัดเฉพาะข้อมูลที่เป็นอักขระเท่านั้น ส่วนการใช้งาน Search engine " Yahoo " พบว่ามีการใช้งานในห้องสมุดเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันอาจเนื่องมาจากเป็นวิธีการสืบค้นแบบใหม่ที่สามารถค้นข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และสามารถค้นได้ในลักษณะไม่จำกัดคำค้น (Free text)

จำนวนหนังสือภาษาต่างประเทศที่ห้องสมุดทำการจัดหาในแต่ละปี จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าในห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่เริ่มก่อตั้งใหม่ ดังเช่นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จะมีการจัดหาหนังสือภาษาต่างประเทศจำนวนสูงกว่า (4,050 ชื่อเรื่อง) เมื่อเปรียบเทียบกับห้องสมุดสถาบันอื่นๆ ซึ่งมีจำนวนหนังสือภาษาต่างประเทศที่ห้องสมุดจัดหาโดยเฉลี่ยแห่งละ 1,199 ชื่อเรื่อง และสำหรับในห้องสมุดที่มีขนาดเล็ก เช่น ห้องสมุดคณะต่างๆ จะมีการจัดหาหนังสือภาษาต่างประเทศในจำนวนค่อนข้างต่ำ เห็นได้จากตัวอย่างในห้องสมุดคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่จัดหาหนังสือภาษาต่างประเทศจำนวนต่ำสุดในกลุ่มห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลาง คือ 40 ชื่อเรื่อง และในห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จัดหาหนังสือภาษาต่างประเทศจำนวนต่ำสุดในกลุ่มห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค คือ 300 ชื่อเรื่อง ซึ่งถึงแม้ว่าห้องสมุดขนาดเล็กที่จัดหาหนังสือภาษาต่างประเทศจำนวนน้อย แต่เนื่องจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐทุกแห่งในปัจจุบัน ได้มีการติดตั้งระบบห้องสมุดอัตโนมัติเพื่อใช้ในงานห้องสมุด อีกทั้งบางแห่งมีการใช้งานตามห้องสมุดคณะต่างๆ ด้วย เช่น เครือข่ายห้องสมุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระบบห้องสมุดของมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นต้น ทำให้ห้องสมุดคณะได้รับประโยชน์จากการใช้ OPAC เพื่อเชื่อมโยงกับสำนักหอสมุดกลาง ในการใช้งานภายในเครือข่ายระบบห้องสมุดเดียวกัน และยังทำให้บรรณารักษ์ตามห้องสมุดคณะต่างๆ สามารถจะสืบค้นข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต เพื่อดูเลขหมู่หนังสือหรือรายการบรรณานุกรมของหนังสือในต่างประเทศได้ ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือ ห้องสมุดคณะหลายแห่งที่มีการจัดหาหนังสือภาษาต่างประเทศเพียงไม่กี่ร้อยชื่อเรื่อง หรือบางแห่งไม่ถึงร้อยชื่อเรื่อง แต่เนื่องจากหนังสือที่ห้องสมุดจัดหาเข้ามาส่วนใหญ่เป็นตำราภาษาต่างประเทศ เช่น ห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ หรือห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์ ด้วยเหตุนี้ จึงมีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อช่วยในการทำรายการหนังสือในห้องสมุดดังกล่าว

2. สภาพการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุด

ในด้านวัตถุประสงค์ของการใช้ บรรณารักษ์งานทำรายการในห้องสมุดส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบเลขหมู่หนังสือ รองลงมาคือใช้กำหนดหัวเรื่อง ใช้เพื่อตรวจสอบรายละเอียดทางบรรณานุกรม และใช้เพื่อถ่ายโอนข้อมูลตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัย

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Long (1997) ที่ศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ของอินเทอร์เน็ตที่มีต่อบรรณารักษ์งานทำรายการ ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า บรรณารักษ์จำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่ง ใช้อินเทอร์เน็ตในงานทำรายการเพื่อกำหนดเลขหมู่และให้หัวเรื่อง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ พรพรรณ บุญยะทิม (2539) ที่พบว่ามีการใช้อินเทอร์เน็ตในงานวิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการ โดยใช้บริการ Telnet เพื่อการวิเคราะห์เลขหมู่หนังสือ เพื่อตรวจสอบรายละเอียดทางบรรณานุกรมและการกำหนดหัวเรื่อง และจากผลการวิจัยได้สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ข้อที่ 1 ที่ว่า บรรณารักษ์ที่ใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุด ส่วนใหญ่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบเลขหมู่หนังสือและรายละเอียดทางบรรณานุกรม

แหล่งสารนิเทศในต่างประเทศที่บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ใช้ค้นรายการหนังสือคือ OhioLink รองลงมาคือ Library of Congress และ Data Research Associates (dra.com) ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามกลุ่มห้องสมุดพบว่า ได้ผลสรุปเช่นเดียวกับผลโดยรวม โดยสาเหตุที่บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ค้นรายการหนังสือจาก OhioLink เนื่องจากระบบเครือข่ายของ OhioLink ค่อนข้างมีความสมบูรณ์ และเป็นเครือข่ายห้องสมุดและสารนิเทศขนาดใหญ่ของสหรัฐอเมริกาที่มีชื่อเสียงมากเครือข่ายหนึ่ง ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ใช้ทั่วโลกสามารถเข้าไปใช้ระบบได้ โดยการจัดให้มีช่องทางเข้าสู่ระบบ (ports) จำนวนมาก ทั้งยังเป็นแหล่งสารนิเทศที่รู้จักกันโดยมากในกลุ่มบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย เหตุผลอีกประการหนึ่งคือ OhioLink ใช้ระบบการสืบค้นด้วยระบบห้องสมุดอัตโนมัติ INNOPAC ซึ่งห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐส่วนใหญ่ในประเทศไทย ต่างก็ใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ INNOPAC ในการดำเนินงานของห้องสมุด ด้วยเหตุนี้จึงทำให้บรรณารักษ์คุ้นเคยกับวิธีการใช้ในระบบมากกว่าระบบอื่น

ส่วนแหล่งสารนิเทศภายในประเทศที่บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ใช้ค้นรายการหนังสือคือเครือข่ายระบบห้องสมุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รองลงมาคือ ระบบ OPAC ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และระบบ OPAC ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ตามลำดับ สำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลาง ส่วนใหญ่ค้นรายการหนังสือจากเครือข่ายระบบห้องสมุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขณะที่บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค ส่วนใหญ่ค้นรายการหนังสือจากระบบ OPAC ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งสาเหตุที่บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ค้นรายการหนังสือจากระบบเครือข่ายห้องสมุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจเป็นเพราะระบบเครือข่ายห้องสมุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีการจัดเก็บข้อมูลรายการหนังสือภายในระบบเป็นจำนวนมาก อีกทั้งเป็นห้องสมุดแห่งแรกที่มีการนำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้งานในห้องสมุด จึงค่อนข้างมีความพร้อมหลายๆด้านมากกว่าแหล่งอื่น ซึ่งบรรณารักษ์ห้องสมุดอื่น

สามารถจะเข้าไปเรียกดูข้อมูล เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการตรวจสอบกับห้องสมุดของตนได้ ส่วนระบบห้องสมุดอีก 2 แห่ง จัดเป็นแหล่งสารนิเทศที่ค่อนข้างมีความสมบูรณ์พร้อมมากกว่าแหล่งอื่นในกลุ่มห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคด้วยกัน จึงทำให้มีผู้เข้าใช้ระบบมากกว่าแหล่งอื่น

อย่างไรก็ตามยังมีแหล่งสารนิเทศอื่นๆที่บรรณารักษ์ใช้ในการค้นรายการหนังสือ นอกเหนือไปจากที่ให้ไว้ในแบบสอบถาม ซึ่งพบว่าแหล่งสารนิเทศอื่นๆที่บรรณารักษ์ใช้ค้นรายการหนังสือ มีจำนวนมากกว่าร้อยละ 50 คือ ร้อยละ 65.31 โดยแหล่งสารนิเทศอื่นๆที่บรรณารักษ์ใช้ค้นรายการหนังสือจำนวนมากที่สุดคือ ระบบ OPAC ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งเมื่อจำแนกตามกลุ่มห้องสมุดแล้ว พบว่ามีบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลางค้นรายการหนังสือจากระบบ OPAC ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เช่นกัน ขณะที่บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคจะค้นรายการหนังสือจากระบบ OPAC ของมหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ เป็นจำนวนมาก จากผลการวิจัยที่ได้จึงตั้งข้อสังเกตได้ว่า ไม่ว่าจะ เป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค บรรณารักษ์ต่างค้นรายการหนังสือจากแหล่งสารนิเทศทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยไม่เฉพาะเจาะจงว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลาง จะใช้การเข้าถึงแหล่งสารนิเทศที่เป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลางด้วยกันเท่านั้น เช่นเดียวกับบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค ที่มีการเข้าใช้แหล่งสารนิเทศทั้งในห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลางและส่วนภูมิภาคด้วยกันเอง ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อบรรณารักษ์เข้าไปค้นรายการหนังสือจากแหล่งสารนิเทศใดแล้วค้นไม่พบรายการที่ต้องการ บรรณารักษ์ก็สามารถจะออกจากระบบห้องสมุดนั้น เพื่อเข้าไปใช้ในแหล่งสารนิเทศอื่นๆเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการได้

ด้านบริการที่ใช้บนอินเทอร์เน็ต ที่บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ใช้คือ บริการเข้าใช้เครื่องระยะไกลโดยใช้โปรแกรม Telnet รองลงมาคือ บริการสืบค้นข้อมูลโดยใช้ World Wide Web และบริการเข้าใช้เครื่องระยะไกลโดยใช้โปรแกรม Hytelnet ซึ่งจากผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kirby (1991) ที่ทำการสำรวจการเข้าถึงรายการสารานุกรมด้วยวิธีออนไลน์ (OPACs) ผ่านอินเทอร์เน็ตในห้องสมุดมหาวิทยาลัยแห่งรัฐจอร์เจีย ซึ่งพบว่าห้องสมุดเครือข่ายที่เชื่อมโยงในมหาวิทยาลัย ได้ใช้ Telnet ในการติดต่อเข้ากับระบบอินเทอร์เน็ต โดยใช้ emulation 3270 สำหรับการเข้าใช้เครื่องระยะไกล เช่นเดียวกับงานวิจัยของ พรพรรณ นุญยะทิม (2539) ที่สรุปผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิเคราะห์เลขหมู่และทำรายการว่า มีการใช้บริการ Telnet เพื่อการวิเคราะห์เลขภูมหนังสือ ตรวจสอบรายละเอียดทางบรรณานุกรม และกำหนดหัวเรื่อง ส่วนบริการสืบค้นข้อมูลโดยใช้ World Wide Web เป็นบริการที่บรรณารักษ์ใช้จำนวนรองลงมาจากบริการTelnet ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจุบันห้องสมุดส่วนใหญ่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้ต่อเข้ากับอิน

เทอร์เน็ตเพื่อใช้งานในรูปแบบที่เป็นข้อมูลภาพ และเสียงมากขึ้น และเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้งานสำหรับอินเทอร์เน็ตก็มีสมรรถนะที่สูงขึ้นด้วย จึงทำให้มีการใช้งานด้วยบริการ World Wide Web มากขึ้น

ส่วนในด้านคำค้นที่ใช้ บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ค้นรายการหนังสือโดยใช้ชื่อเรื่องเป็นคำค้น รองลงมาคือ ใช้ชื่อผู้แต่งเป็นคำค้น และใช้หัวเรื่องเป็นคำค้นตามลำดับ จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wily (1996) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเข้าถึงรายการหลักของผู้ใช้รายการออนไลน์โดยศึกษาจากสหบรรณานุกรม (Union Catalog) ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในรัฐอิลลินอยส์ซึ่งพบว่ามีการเข้าถึงรายการหลักด้วยชื่อเรื่องมากที่สุด ขณะที่รองลงมาเป็นการเข้าถึงด้วยหัวเรื่องและชื่อผู้แต่ง ตามลำดับ และเมื่อนำผลการวิจัยมาทดสอบกับสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า บรรณารักษ์ที่ใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุด ส่วนใหญ่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบเลขหมู่หนังสือ และรายละเอียดทางบรรณานุกรม โดยใช้ชื่อเรื่องเป็นคำค้นในการเข้าถึงรายการห้องสมุด มากกว่าคำค้นอื่นๆ ซึ่งถือว่าเป็นไปตามแนวสมมุติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการวิจัย จะเห็นว่าบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ค้นรายการหนังสือผ่านอินเทอร์เน็ตจำนวนสูงสุดในสาขาวิชาเทคโนโลยี รองลงมาคือ สาขาสังคมศาสตร์ และสาขาวิทยาศาสตร์ ในจำนวนเท่ากัน สาขาแพทยศาสตร์ สาขาเกษตรศาสตร์ สาขาบรรณารักษศาสตร์ และสาขาการศึกษา ตามลำดับ ซึ่งสาเหตุที่บรรณารักษ์ค้นรายการหนังสือในสาขาเทคโนโลยีจำนวนสูงสุด ทั้งนี้เนื่องมาจากสาขาเทคโนโลยีเป็นสาขาที่มีผู้ใช้ห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ตื่นตัวให้ความสนใจมากขึ้นในปัจจุบัน อีกทั้งเป็นเพราะสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง ได้เปิดสอนสาขาวิชาดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น เช่น สาขาวิศวกรรมศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น อีกประการหนึ่งคือ สาขาวิชาเหล่านี้มีเนื้อหาค่อนข้างยากในการวิเคราะห์เลขหมู่และให้หัวเรื่อง และส่วนใหญ่จะเป็นตำราที่มีศัพท์ทางด้านเทคนิคมาก บรรณารักษ์จึงมีการสืบค้นรายการหนังสือในสาขาวิชาดังกล่าวมากกว่าสาขาอื่น ส่วนสาขาวิชาอื่นๆ ที่บรรณารักษ์ใช้จำนวนรองลงมา เช่น สาขาสังคมศาสตร์ สาขาบรรณารักษศาสตร์ และสาขาการศึกษา แม้ว่าจะมีผู้ใช้ไม่มากเมื่อเทียบกับสาขาเทคโนโลยี หรือสาขาวิทยาศาสตร์ แต่ก็พบว่าบรรณารักษ์ค้นรายการหนังสือในสาขาดังกล่าวมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งก็ถือได้ว่าการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อค้นรายการหนังสือในสาขาดังกล่าว ยังเป็นประโยชน์สำหรับบรรณารักษ์งานทำรายการของห้องสมุด

บรรณารักษ์ที่ใช้อินเทอร์เน็ตค้นรายการหนังสือ ส่วนใหญ่ประสบผลสำเร็จในการค้นมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาคือ มากกว่า 70 เปอร์เซ็นต์ และ 90 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาอัตราการประสบผลสำเร็จที่มากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ คือรวมทั้งมากกว่า 70 เปอร์เซ็นต์ และ 90 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป พบว่าอัตราการประสบผลสำเร็จของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตค้นรายการหนังสือรวมกันมีถึง 95.20 เปอร์เซ็นต์ มีเพียง 5.13 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น ที่มีอัตราการประสบผลสำเร็จต่ำกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเมื่อจำแนกตามกลุ่มห้องสมุดก็ได้ผลเช่นเดียวกัน คือในกลุ่มห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลาง มีอัตราการประสบผลสำเร็จที่มากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ รวมทั้งหมดถึง 95.39 เปอร์เซ็นต์ ส่วนบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค มีอัตราการประสบผลสำเร็จมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ รวมทั้งหมด 94.87 เปอร์เซ็นต์ จากผลการวิจัยจะเห็นว่า บรรณารักษ์ทั้งห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ส่วนใหญ่ประสบผลสำเร็จในการค้นมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นจึงสามารถสรุปตามสมมุติฐานข้อที่ 2 ได้ว่า บรรณารักษ์ที่ใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุด ส่วนใหญ่ประสบผลสำเร็จในการค้นพบรายการหนังสือที่ต้องการ มากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้อินเทอร์เน็ตของบรรณารักษ์งานทำรายการในห้องสมุด

จากการศึกษาปัญหาในการใช้อินเทอร์เน็ตของบรรณารักษ์ ปรากฏว่า บรรณารักษ์มีปัญหาในการใช้อินเทอร์เน็ตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าบรรณารักษ์มีปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตในด้านการใช้ระบบและด้านผู้ใช้ระบบ ในระดับปานกลางขณะที่มีปัญหาด้านเทคนิคของระบบในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบันห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐส่วนใหญ่ เห็นความสำคัญของการให้บริการอินเทอร์เน็ตแก่ผู้ใช้ทั้งนิสิต นักศึกษา และบุคลากรภายในสถาบัน อีกทั้งทุกมหาวิทยาลัยล้วนแล้วแต่มีการให้บริการอินเทอร์เน็ตภายในสถาบันแล้วทั้งสิ้น ซึ่งสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งได้มีการพัฒนาประสิทธิภาพทางด้านการสื่อสารบนเครือข่าย ไม่ว่าจะเป็นความเร็วในการส่งข้อมูล การเพิ่มจำนวนโมเด็ม การเพิ่มจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้บนอินเทอร์เน็ต หรือแม้แต่การพัฒนาซอฟต์แวร์ที่ใช้งานบนอินเทอร์เน็ต ให้สามารถตอบสนองของความต้องการของผู้ใช้ได้มากขึ้น เพื่อเป็นการรองรับการขยายตัวของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในแต่ละสถาบัน

อย่างไรก็ตาม จากการสรุปผลการวิจัย เมื่อพิจารณาจำแนกตามกลุ่มห้องสมุด จะเห็นได้ว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลาง จะมีปัญหาทางด้านเทคนิคอยู่ในระดับน้อย ขณะที่บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค กลับมีปัญหาทางด้านเทคนิคอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค ยังประสบปัญหาต่างๆ ทางด้านเทคนิคอยู่หลายประการ โดยเฉพาะปัญหาที่พบสูงสุด คือวงจรเช่าที่ใช้เชื่อมต่อกับ Gateway มีความเร็วในการส่งข้อมูลต่ำ จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้ไม่เพียงพอ และปัญหาระบบขัดข้องบ่อยเนื่องจากไฟฟ้าดับ หรือมีปัญหาจากทาง Gateway ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค มีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์เทคโนโลยีที่ใช้ภายในเครือข่าย อีกทั้งการขยายขีดความสามารถของความเร็วในการสื่อสาร ย่อมด้อยกว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยในส่วนกลาง นอกจากนี้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคต้องประสบกับปัญหา ระบบขัดข้องบ่อยจากไฟฟ้าดับ หรือปัญหาไม่สามารถเชื่อมต่อกับ Gateway ได้ ทั้งนี้เพราะมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคหลายแห่งตั้งอยู่นอกเขตตัวเมือง บางครั้งอาจต้องพบกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น ฝนตกหนัก ไฟฟ้าดับ ทำให้ติดต่อกับ Gateway ที่อยู่ในส่วนกลางไม่ได้ ซึ่งในมหาวิทยาลัยส่วนกลางมักไม่ประสบกับปัญหาดังกล่าว

ส่วนปัญหาด้านการใช้ระบบโดยรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง ขณะที่จำแนกเป็นรายด้านแล้ว ปรากฏว่าปัญหาการเข้าถึงและการแสดงผลอยู่ในระดับปานกลาง แต่ปัญหาการสืบค้นอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสาเหตุที่มีปัญหาการสืบค้นอยู่ในระดับน้อย ต่างจากปัญหาการเข้าถึงและการแสดงผล อาจเนื่องมาจากบรรณารักษ์งานทำรายการห้องสมุด ค่อนข้างมีความชำนาญ และคุ้นเคยกับการเข้าไปใช้ระบบระยะไกล เพื่อค้นข้อมูลจากห้องสมุดอื่นผ่านทางอินเทอร์เน็ต และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในข้อที่ 2 สภาพการใช้อินเทอร์เน็ตของบรรณารักษ์ในด้านความถี่ของการใช้ พบว่าบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตทุกวันในการค้นรายการหนังสือ แสดงว่าบรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีความชำนาญในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อค้นข้อมูลในระดับหนึ่ง จึงมีปัญหาในการสืบค้นข้อมูลอยู่ในระดับน้อย

สำหรับปัญหาการเข้าถึงระบบ บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ประสบปัญหาในระดับปานกลาง โดยปัญหาที่พบสูงสุดคือ ไม่สามารถเข้าสู่ระบบบางแห่งได้ เนื่องจากมีผู้ใช้ในช่วงเวลานั้นมาก และปัญหารองลงมาได้แก่ สามารถเข้าสู่ระบบได้แต่ต้องใช้เวลาในการเข้าระบบบางแห่งมีการจำกัดเวลาในการใช้ และปัญหาไม่สามารถเข้าสู่ระบบได้เนื่องจากต้องมีรหัสผ่านและ User ID. ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ บุญยะทิม (2539) ที่พบว่ามี

ปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตในงานห้องสมุด ทั้งด้านเทคนิคและด้านผู้ใช้ โดยปัญหาที่พบมากคือ การติดต่อเข้าสู่ระบบติดต่อยาก เนื่องจากเป็นเวลาที่มียุ่ใช้มาก การเข้าไปสืบค้นสารนิเทศบางฐานข้อมูล ไม่สามารถ Login เข้าไปได้เพราะต้องมีรหัสผ่าน ปัญหาการติดต่อเข้าสู่ระบบไม่สะดวก เนื่องจากมีหมายเลขโทรศัพท์จำกัด และมีการจำกัดเวลาในการใช้ จากผลการวิจัยดังกล่าวจึงสามารถสรุปได้ว่าสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ว่า ปัญหาที่บรรณารักษ์ซึ่งใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุดส่วนใหญ่ประสบคือ การติดต่อเข้าสู่ระบบไม่สะดวกในช่วงเวลาที่มียุ่ใช้มาก

สำหรับปัญหาด้านผู้ใช้ระบบ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ ปัญหาที่พบสูงสุดคือ ไม่มีเวลาเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการใช้อินเทอร์เน็ต ส่วนปัญหาที่บรรณารักษ์ไม่ค่อยได้ใช้อินเทอร์เน็ต ทำให้ไม่มีความชำนาญในการใช้ รวมทั้งปัญหาไม่สันทัดในการใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เทคโนโลยีสมัยใหม่ พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย จึงไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 3 คือ ปัญหาที่บรรณารักษ์ซึ่งใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุดส่วนใหญ่ประสบคือ ไม่สามารถเข้าสู่ระบบได้ในช่วงเวลาที่มียุ่ใช้มาก และการขาดความชำนาญในการใช้ระบบ

ปัญหาที่พบอยู่ในระดับน้อยอีกข้อคือ ผู้บริหารไม่สนับสนุนให้บรรณารักษ์ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อช่วยในการปฏิบัติงานในห้องสมุด แสดงว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดส่วนใหญ่ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารให้มีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อช่วยในการปฏิบัติงานในห้องสมุด ซึ่งอาจเนื่องมาจากปัจจุบันมีการนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ประโยชน์ในวงการต่างๆมากขึ้น และวิทยาการทางด้านเทคโนโลยีโดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต ก็เป็นสิ่งที่บรรณารักษ์ควรรู้ ส่วนข้อเสนอแนะในการใช้อินเทอร์เน็ตของบรรณารักษ์ห้องสมุด พบในงานวิจัยของ Condit (1995) ที่ได้ผลสรุปว่า บรรณารักษ์ขาดทักษะในการใช้อินเทอร์เน็ต เนื่องจากขาดเวลาที่จะศึกษาหรือเพิ่มพูนความชำนาญในการใช้อินเทอร์เน็ต เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Tillotson and others (1995) ที่มีข้อเสนอแนะว่าบรรณารักษ์ควรมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้การใช้อินเทอร์เน็ตให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับบรรณารักษ์งานทำรายการในห้องสมุด

1. ควรมีความร่วมมือกันในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นในการนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ในงานทำรายการในห้องสมุด อาจโดยการจัดอบรมบรรยาย อภิปราย หรือสัมมนาในหัวข้อที่น่าสนใจเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตในงานทำรายการของห้องสมุด

2. ควรมีการสร้างความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยการสร้างสหบรรณานุกรมออนไลน์ (Online Union Catalog) เพื่อให้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ที่อยู่เครือข่ายห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลาง (THAILINET) และเครือข่ายห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค (PULLINET) สามารถเชื่อมโยงข้อมูลภายในเครือข่ายถึงกันได้ โดยบรรณารักษ์สามารถเรียกดูรายการหนังสือ และคัดลอกรายการหนังสือไปใช้ในห้องสมุดของตนได้ เป็นการประหยัดเวลาและแรงงาน อีกทั้งยังเป็นจุดเริ่มต้นของความร่วมมือในการทำรายการร่วมกัน ได้ (Share cataloging)

3. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งที่เชื่อมต่อเข้ากับอินเทอร์เน็ต ซึ่งส่วนใหญ่ได้นำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้ในงานห้องสมุดแล้ว ควรจัดให้มี User lisencc อย่างเพียงพอสำหรับอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้ระบบห้องสมุดระยะไกล ให้สามารถเข้าไปใช้ระบบเพื่อค้นหาข้อมูลและเรียกดูข้อมูลได้ เป็นการเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันภายในวงการบรรณารักษ์และห้องสมุด

4. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง ควรพัฒนาด้านเทคนิคของระบบ เช่น ความเร็วในการติดต่อสื่อสาร อาจโดยเพิ่มความเร็วของสายเช่า (Leased line) หรือความเร็วของโมเด็ม เพื่อให้บรรณารักษ์งานทำรายการ สามารถใช้งานจากอินเทอร์เน็ตได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะต่องานวิจัยในอนาคต

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นพื้นฐานเบื้องต้น ในการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับงานทำรายการในห้องสมุด ซึ่งบรรณารักษ์สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งยังเป็นผลทำให้เกิดแนวความคิดใหม่ๆ ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการศึกษาในแนวทางดังต่อไปนี้

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อค้นหารายการหนังสือจากบริการอื่นๆ บนอินเทอร์เน็ต เช่น การสืบค้นข้อมูลโดยผ่าน World Wide Web เพื่อเข้าไปค้นหารายการหนังสือและข้อมูลที่ต้องการ ผ่านทาง Home page ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศรวมทั้งการค้นหาข้อมูลจากเครื่องมือช่วยค้น (Search engine) ต่างๆ

2. ควรมีการศึกษาการเข้าใช้ระบบระยะไกลผ่านระบบการเข้าถึงรายการสาธารณะด้วยวิธีออนไลน์ (OPAC) ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย โดยศึกษาจากกลุ่มผู้ใช้ภายในสถาบันแต่ละแห่ง หรือผู้ใช้ปลายทางที่อยู่ไกล ซึ่งอาจเป็นบรรณารักษ์ในห้องสมุดอื่นๆ

3. ควรมีการศึกษาถึงการนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการส่วนอื่นๆของห้องสมุด เช่น งานบริการอ้างอิง (Reference) งานพัฒนาทรัพยากร (Acquisition) หรืองานบริการผู้ใช้ โดยศึกษาประโยชน์ที่ได้จากการใช้อินเทอร์เน็ต รวมทั้งศึกษาลักษณะบริการที่ใช้ และวิธีการนำมาใช้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของห้องสมุดให้ดียิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย